

Tandsköterskan

T

Nr. 2

2025

Skyddad titel för vår yrkesgrupp

Utredningen ger negativt besked

Medlemstidning för Svenska
Tandsköterskeförbundet

Profilen

Volontär på ett
sjukhusfartyg
i Afrika

Skyddad titel nobbas – *men kampen fortsätter*

”

Ert engagemang, er röst och era erfarenheter är avgörande för att fortsätta arbetet mot ett tryggare och mer professionellt tandvårdssystem.

— TINA HILDING

I bland går inte skotten rakt i målbu-
ren. Ibland tar vägen mot förändring
omvägar genom snåriga skogsstigar.
Och nej – det blir inte alltid som vi hoppats. Det
statliga betänkandet om yrkesskyddad titel för
tandsköterskor har nu landat, och beskedet är
tydligt: utredaren föreslår att regeringen inte
går vidare med införandet av skyddad titel för
yrkesgruppen. Ett besked som Svenska Tand-
sköterskeförbundet (STF) ser som ett allvarligt
bakslag.

Det är ett hårt slag för en yrkesgrupp som länge
kämpat för erkännande genom skyddad titel. Det
skulle inte bara stärka patientsäkerheten, utan ock-
så bidra till en enhetlig kunskapsnivå inom yrket.

Och vi hör er. Vi ser den frustration som detta
besked väcker hos många av våra kollegor i yrket.
Ert engagemang, er röst och era erfarenheter är
avgörande för att fortsätta arbetet mot ett tryg-
gare och mer professionellt tandvårdssystem. Ta
plats i ditt yrkesförbund – vi behöver dig.

STF har tillsammans med Unionen och Vision
arbetat länge för att skydda titeln Tandsköterska.
Betänkandet som nu presenterats ger dock
otydliga och otillräckliga skäl till ståndpunkten
att ett skydd av titeln inte behövs. Kriterierna
som presenterats – såsom yrkesrollens bredd,
ansvar för patientsäkerhet, utbildningsnivå och
internationella förhållanden – borde i högsta
grad uppfyllas tandsköterskeyrket.

Varför förminskas tandsköterskors ansvar med
argument som att deras arbete sker på arbets-
fördelning, eller att de saknar egna patienter
– något som direkt motsägs av verkligheten
inom svensk tandvård? Många arbetar redan
idag självständigt och har otroligt många olika
arbetsuppgifter.

Samtidigt kvarstår en annan grundläggande
fråga: Är det rimligt att arbetsgivare ensamta
tillåts ta ansvar för sina anställdas kompetensut-
veckling? Vi ser stora risker med detta, både för
individens trygghet och kompetensutveckling,
och för patientsäkerheten i stort. Våra nordiska
grannländer, som vi redan idag har ett utbyte
med, har sedan länge infört lösningar – ex-
empelvis ackrediteringar – för att trygga både
patienten och den anställda.

Vi står inte vid sidlinjen. STF får dagligen rappor-
ter om bristande vårdhygien, oseriösa utbild-

ningsanordnare och arbetsgivare som inte följer
lagar och rekommendationer. Vi agerar – inte
genom att dela upprördhet på sociala medier –
utan genom att kräva konkret förändring, bättre
reglering och högre kvalitet i svensk tandvård, av
dem som fattar besluten.

Varför inte lyssna in oss om utbildning för alla
genom att först ändra lägstannivån till utbildad
personalstyrka att sedan bygga vidare på?
Obegripligt. Och är det för ”de legitimerade” eller
faktiskt ”starkt rekommenderat/obligatoriskt” för
oss tandsköterskor också? Oklart.

Samtidigt ser vi något positivt i utredningens
förslag om att lagstifta om fortbildning. Här
ligger vi redan i framkant och lanserar i sommar
en ny digital utbildningskatalog med rekom-
menderade fortbildningar, samt återkommande
konferenser med fokus på kompetensutveckling.

Och inte minst: vi öppnar dörrarna till **Emalj-
podden**, där vi i sommar samlar aktörer inom
tandvården för att tala om framtidens patientsä-
kerhet. Tillsammans vill vi skapa en tydligare och
tryggare yrkesutövning för alla tandsköterskor.
Det avsnittet vill du inte missa.

För trots bakslaget i utredningen vet vi en sak:
när vi är många, och när vi organiserar oss, då
händer det saker. Kanske går inte alltid vägen
rakt – men vi bygger något hållbart på sikt.

Varma hälsningar,

Tina Hilding, förbundsordförande
Svenska Tandsköterskeförbundet, STF

I detta nummer av Tandsköterskan

DIGITAL TIDNING

Detta är en digital tidning där du kan trycka dig vidare för mer information genom länkar via ikoner, annonser och bilder. Tryck på önskat avsnitt för att länkas direkt till rätt sida.

För övrigt:

ENKÄTSVAR!

[Här](#) kan ni se resultatet av de enkätsvar om STF:s verksamhet vi fick in. Tack alla som deltog!

VÄLKOMMEN

Välkommen till nästa års stora happening, tillsammans med tandsköterskor från hela landet. [Yrkeskonferensen 2026, i Göteborg](#)

ANSÖK

Visa på din erfarenhet och kompetens genom att certifiera dig som tandsköterska.

Sidan 6

Miljöbovar på kliniken

Sidan 8

Vitt snus och långvariga inflammationer

Sidan 10

Digital tandvård i Halland

Sidan 12

Profilen Ombord på volontärskeppet

Sidan 16

Satsning på en ny yrkeskategori inom tandvården i Västerbotten

Sidan 20

Vi välkomnar Karin Lidvall som ny ordförande i Ortodontisektionen

Sidan 23

Till sist med Jezzica Ekstedt

Tandsköterskan

Nr. 2 2025

Ansvarig utgivare:
Tina Hilding

Produktion:
Content Avenue AB
0733-282929,
www.contentavenue.se

Redaktör:
Carina Lagerlöf,
Content Avenue AB

E-post:
redaktion@contentavenue.se

Skribenter:
Carina Lagerlöf,
STF

Layout:
Gudni Olafsson, GO Grafik AB

Annonsbokning:
annons@contentavenue.se

Annonsmaterial:
annons@contentavenue.se

Materialkontakt:
Dan Wallander,
dan.wallander@contentavenue.se
Tel: 0733-282929

Medlemstidning för Svenska
Tandsköterskeförbundet

Miljöbovar på kliniken

Med fokus på miljön

Tandvård är ett område med många miljörisker. Kvicksilver är ett av de allvarigaste miljögifterna och trots att amalgam förbjöds 2009 är det fortfarande få tandvårdsmottagningar som har nollutsläpp av kvicksilver från amalgam. Hur ser hanteringen på klinikerna idag ut och, vilka andra miljöbovar finns det på en tandvårdsklinik?

Anna Svensson arbetar som miljöstrateg på Praktikertjänsts kvalitetsavdelning. Hennes fokus är främst på yttre miljö och på tandvård, eftersom det av Praktikertjänsts olika verksamhetsområden finns mest miljörisker där. Annas jobb kretsar kring allt ifrån utvecklingsarbete till kontroller, och hon stöttar verksamheterna om de får en miljötillsyn. Hon började som miljöstrateg 2016 och ledde ett EU-finansierat projekt, Hg-rid LIFE, som var ett samarbete mellan Praktikertjänst, Sweden Recycling och IVL Svenska Miljöinstitutet. Projektet löpte mellan 2016–2019 och hade som huvudsyfte att minimera utsläppen av kvicksilver från tandvårdsmottagningar i Sverige, och på sikt i övriga EU.

Målet med Hg-rid LIFE var att "ta fram förslag på vägledning för kvicksilverkontroll inom tandvård, som kan implementeras i Sverige, och inspirera till riktlinjer inom övriga EU, utveckla nya metoder för sanering som är effektiv, användarvänlig och kostnadseffektiv samt att öka kunskap och medvetenhet om hur kvicksilver från amalgam påverkar miljön".

En webbportal öppen för alla

Ett gediget arbete genomfördes och numera finns bland annat en [offentlig webbportal](#), översatt till fem språk, med mängder av värdefull information. Det handlar dels om rutiner kopplat till behandling av patienter, men också hur utrustning ska skötas och om dokumentation. Praktikertjänst har omvandlat allt material på

Anna Svensson

portalen till en intern utbildning. Anna förklarar man lärde sig väldigt mycket genom projektet och nu finns en rutin när det gäller saneringar och överlåtelse. Totalt har Praktikertjänst sanerat över 400 lokaler och de

har full kontroll på saneringen då de kan följa hela kedjan.

– Vi har stor nytta av den vägledning vi tog fram. Den är en del av vårt ledningssystem och tillhandahålls alla verksamheter. I ledningssystemet har vi även en årskalender med olika ronder, det finns en speciellt för tandvård, där hantering av amalgam ingår. Man checkar helt enkelt av att man kan det, säger Anna Svensson.

Kvicksilvret som samlas in vid sanering skickas genom Sweden Recycling till Tyskland för slutmhändertagande i nedlagda saltgruvor. Under de drygt tio senaste åren har Praktikertjänst samlat in och omhändertagit mer än 103 kg rent kvicksilver som farligt avfall, via saneringar. Utöver det tillkommer kvicksilver från avskiljare och behållare.

Stort fokus på kemikalier

Det förekommer mycket kemikalier inom tandvården och Anna Svensson tittar även på kemikaliehanteringen, att man följer lagar och regler.

– Vi har ett kemikaliehanteringssystem där man kan se riskerna med en produkt, och vi

vill undvika kemikalier med särskild hälso- och miljöpåverkan. Centralt kan vi se vilka produkter som används och ge förslag på mer miljövänliga ersättningsprodukter. Det är viktigt att öka medvetenhet kring kemikalier bland personalen. Vi har även skapat "Kemikalieronden", en checklista man kan gå igenom och inventera så att man har rätt kunskap, säger Anna Svensson.

Det är också viktigt att se över användningsområden, lager och beställningsrutiner för förbrukningsvaror. Om för mycket material beställs

[Webbportalen](#) erbjuder kostnadsfritt utbildningsmaterial om hur tandvården kan minimera utsläppen från dentalt amalgam. Där finns korta filmer, interaktiva artiklar och dokument.

kan det innebära kassation för att sista förbrukningsdag har passerat. Efterfråga produkter med lägre miljöbelastning för att påverka leverantörer och tillverkare.

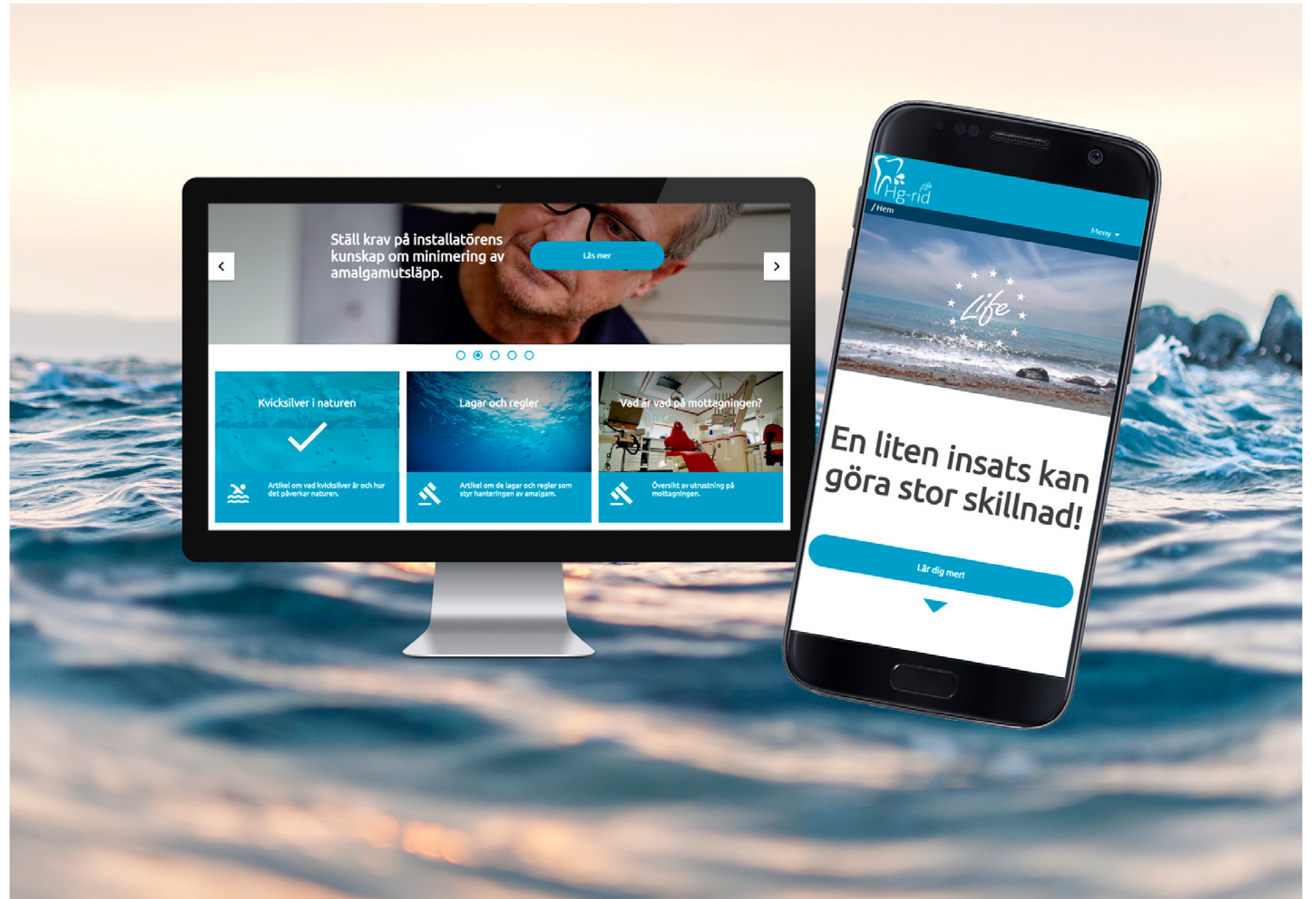
Vad bör man som tandvårdspersonal tänka på för att förbättra miljöarbetet?

Miljöbalken ställer krav på kunskap och Tandsköterskan är ofta den som är ansvarig för kemikalier, amalgamhantering samt inköp av förbrukningsvaror.

- Se till att ha bra löpande rutiner.
- Det är viktigt att kolla att avskiljarna fungerar och att låta klinikens miljöserviceföretag komma varje år och byta ut, eller förvara utbytt behållare till avskiljare på ett säkert sätt i väntan på borttransport.
- Kontrollera att man hanterar amalgamavfall på rätt sätt i säkra behållare, att det görs daglig desinfektion av sugsystem och avlopp. Genom att minska bakterietillväxt fungerar avskiljarna på bästa sätt.
- Och se över vilka kemikalier som används, kanske går det att ha färre produkter eller ersätta med något?

- Se över vilka lokalvårdsprodukter som används och våga ställa krav på leverantörer!
- Ställ krav på leverantörer generellt, fråga efter produkter med mindre miljöpåverkan.
- Tänk på att små insatser kan göra stor skillnad!

[Läs mer om projektet](#)

Handhygienens dag

WHO uppmärksammar årligen handhygienens dag. Många arbetsplatser inom vård och omsorg anordnar då också aktiviteter för personal, patienter, brukare samt anhöriga och besökare för att uppmärksamma detta.

God handhygien är både en förutsättning för en säker vård och omsorg, och en grund för en säker arbetsmiljö. Genom god handhygien förebygger vi smittspridning och vårdrelaterade infektioner. Samtidigt bromsar vi antibiotikaresistens.

Region Norrbotten satte fokus på handskar och handhygien under en hel vecka, 5–9 maj. Temat för årets handhygiendag handlade om att fortsätta dela kunskap om handhygien för att hindra smittspridning i vård och omsorg.

Vårdhygien och Hållbarhetsenheten inom Region Norrbotten arrangerade korta föreläsningar och utbildningar via teams och på plats i konferensscen-trumet på Sunderby sjukhus.

Om handskar

Yvonne Brännström i STF:s styrelse deltog under föreläsningarna och fick med sig mycket matnyttig information som hon delar med sig av:

- Händerna är ju vårt arbetsredskap och det är viktigt att vi vet hur vi ska utföra korrekt vårdhygien. Det har blivit en slentrianmässig procedur med handskarna och inte alltid en korrekt användning, vilket man sett i studier.
- Det är påvisat att mest utsläpp inom vård är förbrukningsartiklar, enligt studie och handskar är största förbrukningsartikeln.
- Handskar ersätter aldrig handhygien. man har sett en "överbäring" av handskar, i stället för att sprita i vårdmoment där sprit och ingen handske behövs. Handskar är engångsbruk får ej spritas.
- Det finns små hålrum i handskar där microorganismer penetrerar både in och ut. Handskar är alltså inte helt täta och ger inget absolut 0 skydd för vare sig personal eller den vi vårdar.

VIKTIGT INNAN PÅTAGNING AV HANDSKAR:

- Bedöm behovet
- Desinfektera händerna ordentligt, gnid in spriten ordentligt i händerna, de skall vara torra innan handsken dras. Större risk för hudproblem med fuktig hand!
- Sprita händerna för att få bort microorganismer från handen så den är ren när handskar tas på, då handsken inte är 100% tät, så minskar vi spridningen av microorganismer.
- Byt handskar vid varje vårdmoment även på samma patient.
- Sprita händerna även efter handske tas av.
- Handskkartongen har massvis med microorganismer, se därför till att ha en ren hand spritad hand innan du tar nya handskar från asken!
- Tänk på att Elektroniska utrustningar sprider smitta. korskontaminera ej och använd inte handskar på exempelvis tangentbordet!

Handskar ersätter aldrig en god handhygien!

HANDTVÄTT:

- Handtvätt när det behövs
- Om händerna känns smutsiga
- Om du vårdat en person m kräkningar eller diarré
- Efter toalettbesök

TIPS FÖR HANDHYGIEN/ OCH HÅLLBARHET FÖRBRUKNING, VÅRDHYGIEN:

- Minska användandet av tex förbrukningsmaterial
- Överanvänd inte förbrukningsmaterial, som förkläden, skvättisar, munskydd, handskar och servetter.

Hellre en liten förbättring i verksamheten än stora ord.

Svidande inflammationer som tar månader eller år att läka – så kan det se det ut i munnen efter användning av vitt snus. Nu ska forskare inom munhälsa vid Göteborgs universitet djupdyka i effekterna av det populära vita snuset.

Långvariga inflammationer väcker frågor om vitt snus

Upprinnelsen till studien som nu inleds är de patientfall som börjat dyka upp inom universitetstandvården efter remiss från olika tandvårdskliniker. Patienterna har skador i tandköttet som inte alls liknar dem hos användare av traditionellt brunt tobakssnus. Samtidigt noteras höga användarsiffror för vitt snus bland unga. Enligt hittills opublicerade data från senaste nationella SOM-undersökningen vid Göteborgs universitet uppgår 25 procent i åldrarna 16-29 år att de regelbundet använder vitt snus. Hos gruppen kvinnor 16-29 år är andelen 27 procent.

Större oro för vitt snus

Vid användning av brunt snus blir slemhinnan oftast veckad och får en vit förtjockning där prillan läggs in. En del användare av vitt snus har i stället smärtsamma och tydligt rödfärgade förändringar i tandköttet. Hos vissa uppstår även sår där det vita snuset läggs mot slemhinnan.

– Vi är mer oroliga för de här förändringarna. De ser helt annorlunda ut, med rodnad och uttunnad slemhinna. Vävnadsprover har visat på kraftig inflammation och vi rekommenderar omedelbart snusstopp när man har besvär eller ser förändringar, säger Gita Gale, disputerad specialisttandläkare och en av forskarna bakom studien.

Förändringarna vid användning av vitt snus tycks också vara mer svårläkta. Hos användare av brunt snus återställs tandköttet oftast på några veckor efter ett snusstopp. Skadorna efter vitt snus har visat sig kunna bestå i många månader, till och med uppemot något år.

Förändringar och riskfaktorer

I dagsläget är forskningen kring vitt snus begränsad. Den nu påbörjade studien finansieras tills vidare med oberoende forskningsmedel och kommer inte att ta in externa finansieringar med koppling till tobaksprodukter eller vitt snus.

Studiens rekryteringsbas är Västra Götaland via specialiserade tandvårdskliniker på olika sjukhus i regionen. Hittills har ett 40-tal patienter rekryterats till studien, alla med förändringar i munnen efter användning av vitt snus.

Forskarna kommer att undersöka vilka olika typer av slemhinneförändringar som vitt snus kan orsaka och vilka riskfaktorerna är. De ska också studera svårighetsgraden på inflammationer och vävnadsförändringar.

Resultaten kommer att jämföras med tillgängliga data för brunt portionssnus. Studien ska också inkludera en kontrollgrupp av icke snusare med frisk munslemhinna där biopsier ska tas i munnen där snusare normalt lägger sitt snus.

Patientbilder. Förändringar i munslemhinnan hos patienter som använt vitt snus.

” Vi rekommenderar omedelbart snusstopp när man har besvär eller ser förändringar

— GITA GALE

Gita Gale

Utbrett bruk – knappa kunskaper

Studien ska pågå i åtminstone fem år och även inkludera studiedeltagare successivt. En viktig drivkraft är just det faktum att användningen av vitt snus är så omfattande hos unga och även i gruppen kvinnor.

– Bruket av vitt snus bland framför allt ungdomar är skrämmande stort med tanke på hur lite vi vet om konsekvenserna av användandet på lång sikt, säger Gita Gale.

Gita Gale är disputerad över tandläkare inom orofacial medicin och verksam som universitetslektor i oral medicin vid Göteborgs universitet. Hon leder forskningsstudien tillsammans med oralt patolog Jenny Öhman, docent och universitetslektor i oral patologi på Göteborgs universitet.

Så många snusar vitt

9 procent av vuxna, från 16 år, uppgår sig använda vitt snus minst

en gång i månaden (regelbundet bruk) att jämföra med 16 procent för snus generellt.

8 procent av kvinnor och 10 procent av män använder regelbundet vitt snus, att jämföra med 9 procent av kvinnor och 24 procent av män för snus generellt.

Användningen av vitt snus är mest utbredd i gruppen 16-29 år (25 procent), klart mer än vid 30-49 år (12 procent), 50-64 år (7 procent) och 65 år eller äldre (3 procent).

SOM-undersökning

Svenskars snusvanor ingår sedan 1992 i den nationella SOM-undersökningen. Användningen av specifikt vitt snus studerades för första gången hösten 2024. Frågan gick då ut till ett slumpmässigt urval om 3 750 personer hämtade från det svenska folkbokföringsregistret. Undersökningens nettosvarsfrekvens var 51 procent.

”

Vi vill möta invånarna så som de själva vill ta kontakt och vara mer tillgängliga för dem. För verksamheten är det viktigt att ha rätt personer i stolen, alltså de som behöver hjälpen bäst.

— CAMILLA KARLSSON

Digital tandvård i Halland

Region Halland är en av de första regionerna som har infört digital tandvård, antingen via chatt eller videosamtal. Möjligheten att kunna ta vissa besök digitalt har fått positiv respons, både från personal och patienter.

– För mig som arbetar mycket med ett-års-besöken, har digitala möten underlättat väldigt mycket. Det är enklare att få föräldrarnas uppmärksamhet, det frigör dessutom ett behandlingsrum och sparar oss mycket tid, säger Camilla Karlsson, Tandsköterska på Folk tandvården i Vallås.

Region Halland har cirka 343 000 invånare, 19 allmäntandvårdskliniker, fyra tandregleringskliniker, 370 medarbetare och man tar hand om cirka 125 000 patienter. Sedan närmare ett år tillbaka erbjuds patienter att göra vissa besök digitalt. Anna Cavrak är Avdelningschef för Utveckling och stöd på Folk tandvården i Region Halland och menar att det handlar om att jobba smartare för att kunna ge alla möjligheten att uppnå en god munhälsa.

– Vi vill möta invånarna så som de själva vill ta kontakt och vara mer tillgängliga för dem. För verksamheten är det viktigt att ha rätt personer i stolen, alltså de som behöver hjälpen bäst.

Sedan starten har fokus för de digitala mötena främst varit tandreglerings och ett-årskontroller. Men efter en positiv start, där både behandlare och patienter varit nöjda, tittar man nu på hur man kan ta även andra besök digitalt. Det finns förutom videosamtal en chatt där man kan söka för akuta besvär vid olycksfall, besvär efter en behandling, tandvårdsrädsla, frågor om tändernas eller bettets utveckling och så vidare.

Majoriteten av ett-årsbesöken är digitala

Camilla Karlsson jobbar framför allt med ett-årsbesöken. Alla föräldrar får kallelse till ett digitalt möte, men om man hellre vill ses fysiskt så går det givetvis bra. Ett digitalt besök, görs via

verktöget Klinik24, och fungerar som ett videosamtal. Det är lika långt som ett vanligt besök, det vill säga 30 minuter, och innan mötet får föräldrarna information om vad de ska förbereda, till exempel ta ett foto på barnets mun

Camilla Karlsson

och tänder. En chatt blir kopplad till det specifika mötet, där man kan diskutera eventuella frågor som dyker upp. Camilla uppmanar till att barnen inte är med på videomötet. Ett-årskontroll är till stora delar ett informationsmöte och hon menar att det blir mer fokuserat och smidigare för föräldern.

– Fördelarna med digitala möten är många. Det frigör behandlingsrum, vi har bättre förberedda patienter, kortare och effektivare mötestid där föräldrarna kan delta på distans som sparar både tid och resor för dem.

– Dessutom finns det möjlighet att hjälpa varandra mellan klinikerna. Vi från Halmstad hjälper till exempel kliniker i Kungsbackaområdet med ettårs-informationen.

Frigör tid

På Folk tandvården i Vallås finns ett kontor där kan man sitta och ha sina videmöten. Genom att kunna sitta i kontorsmiljö frigörs mycket tid då man inte behöver städa rummet efter besöket eller följa med patienten ut till väntrummet igen. Man kan göra allt färdigt på plats.

– Jag tittar på bilder som föräldrarna tar och gör en bedömning utifrån de svaren vi får. Givetvis kan det vara en nackdel att inte se barnen, men om jag identifierar att det föreligger en risk hos barnen ber vi om ett uppföljande fysiskt möte.

i

FÖRFLYTTNING FRÅN FYSISKT TILL DIGITALT

Allmäntandvården:

Augusti 2024
80% fysiskt, 20% digitalt
Februari 2025
23% fysiskt, 77% digitalt

Tandregleringen:

Augusti 2024
79% fysiskt, 21% digitalt
Februari 2025
76% fysiskt, 24% digitalt

Elisabeth Levin

Paus och perspektiv mitt i livet

Vi kan nog alla må bra av ett avbrott i livet. Att byta miljö, sammanhang och kanske våga ge sig ut på djupt vatten. Det var precis vad tandsköterskan Elisabeth Levin gjorde när hon fyllde 50 år.

– Att ta ett friår och krydda det med att arbeta som volontär på ett sjukhusfartyg i Afrika, där jag dessutom kunde använda mig av min profession, var en fantastisk upplevelse.

TEXT: CARINA LAGERLÖF FOTO: MERCY SHIPS OCH PRIVAT

Volontärer utbildar inhemsk personal på träningscentret i Guinea.

Solen steker. Elisabeth och hennes tandvårdsgång håller på att packa jeepen som ska ta dem från volontärskeppet Africa Mercy i Cotonous hamn, in till staden där tandvårdskliniken ligger. Resan tar cirka 45 minuter och redan när de kommer fram ringlar sig kön utanför. Ryktet att man kan få akut hjälp med sina tandproblem har spridit sig i landet Benin, beläget mellan Togo och Nigeria, vid Guineabukten. Tandvårdsteamet har en lång dag framför sig. Som tur är finns det AC på kliniken.

Behovet av tandvård i Afrika är stort. Mercy Ships är en idéburen internationell välgörenhetsorganisation som via sina två sjukhusfartyg erbjuder gratis sjukvård till människor i Afrikas låginkomstländer. Över 400 volontärer från hela världen bor och arbetar på fartyget och det finns även avdelningar för eftervård.

Elisabeth började arbeta som tandsköterska 1990 och hon har i stort sett varit på samma klinik, Citytandläkarna i Borås, hela tiden, vilket är ett tecken på att hon trivts väldigt bra. Trots att hon egentligen inte ser sig som en äventyrlig person, hade hon och hennes man Ulf bestämt och planerat för ett friår när de fyllde 50.

– Vi hade länge tänkt att vi skulle vara i stort sett skuld fria vid den åldern för att kunna göra vad vi ville, säger Elisabeth.

Sagt och gjort. De tog båda ledigt från sina respektive arbeten under närmare ett år. I tidningen Dagen hade det sett en artikel om att Mercy Ships sökte volontärer, det fanns behov av både tandvårdspersonal och sjukhuspersonal. Ulf arbetar som operationssköterska och de insåg att detta kunde vara något för dem.

Mercy Ships ligger i hamn och fungerar som ett sjukhus.

Vi lagade tänder någon gång, men mest handlade det om extraktioner, ibland tog man bort alla tänder.

— ELISABETH LEVIN

– När vi förstod att detta var ett äventyr vi skulle kunna åka på båda två var det inte mycket att tveka på, säger Elisabeth.

Efter en ganska omfattande ansökningsprocess blev de slutligen antagna för en tre månader lång volontärperiod. I oktober 2016 tog de ett flyg till Cotonou i Benin där Africa Mercy låg i hamn under åtta månader. Fartyget, som är en ombyggd dansk båtfärja, fungerar som ett sjukhus med all nödvändig utrustning, salar till patienter och plats för boende för alla volontärer.

Vid den här tiden var nästan all verksamhet utom just tandvården belägen på fartyget. Elisabeths tandvårdsteam, som bestod av 16 personer fick åka bil varje dag till kliniken inne i city. I teamet var det bara Elisabeth som var från Sverige. De övriga kom från olika delar av världen och tandläkarna stannade bara i två-veckorsperioder.

– Det gällde att vara anpassningsbar, jag arbetade med fyra olika tandläkare under mina tolv veckor. En från England, en från Australien, en från Schweiz och en från Tyskland.

Tolkarna behärskade franska, engelska och minst ett stamspråk. Franska är det officiella språket, men alla patienter kan inte det, så tolkar behövs.

– Jag hade en egen tolk, Elise, som även gjorde uppgifter som tandsköterska. Vi jobbade ihop hela tiden och blev otroligt tigha, säger Elisabeth.

Till tandkliniken ställde folk sig i kö tidigt på måndag morgon. Ett team med tandläkare valde ut de som verkade ha störst behov av vård. Varje tandläkare hade som mål att behandla 15 personer om dagen det vill säga totalt omkring 60 personer, men utanför stod hundratals i kö... Man fick helt enkelt prioritera barn och de som hade mest ont.

– Det var tufft att se hur många som vi tyvärr var tvungna att neka, säger Elisabeth.

För att effektivisera arbetet användes två stolar

Tandsköterskan Elise fick agera tolk åt Elisabeth.

med ett bord emellan, där man kunde behandla två patienter samtidigt. Medan en patient blev bedövad kunde de undersöka en annan.

– Vi lagade tänder någon gång, men mest handlade det om extraktioner, ibland tog man bort alla tänder. Medan folk väntade på sin tur fick de lunchpaket och information om hur man borstar sina tänder.

Nya utmaningar i Guinea

Efter tiden i Benin kände Elisabeth och Ulf att de ville åka igen som volontärer. De kom i väg 2019, men bara i två veckor denna gång. De blev placerade på Mercy Ships i Guinea, där tandhälsan var ännu sämre.

– Vi byggde upp en klinik, nära Tandläkarhögskolan. För att bli tandläkare läser man teori under sju år, men har inte en enda dag praktik. Så där var fokus att skapa en klinik där studenterna fick gå bredvid våra tandläkare, för att se och lära.

Volontärerna från Mercy Ships undervisar lokala läkare och specialister. Hygienfrågor är en viktig del då dålig hygien är en orsak till att många dör när de opereras.

Människors liv förändras

Äventyren gav mersmak och Elisabeth och Ulf hade som plan att åka som volontärer vartannat år. Men så kom pandemin emellan och det blev inte av. Men de bär med sig väldigt fina minnen

Volontärerna kommer från en mängd olika länder.

Kön till kliniken var lång redan tidigt på morgonen.

från sina Afrikavistelser.

– Jag blev framför allt väldigt berörd av relationen med tolkarna från Benin och har fortfarande kontakt med en av dem. Det var starkt att få sådan gemenskap med afrikaner som lever ett sådant annorlunda liv. Och möjligheten att faktiskt förändra människors liv, att vara en del av det som görs på skeppet var fantastiskt. Genom att exempelvis operera gråstarr räddar man synen och förändrar livet för den personen.

– Sen hade jag väldigt roligt med de övriga i tandvårdsteamet och lärde mig mycket nytt. Själva tandvården var rätt basic, men det var en utmaning att arbeta på engelska och att jobba med olika tandläkare från olika kulturer.

Elisabeth Levin

Ålder: 58 år

Hejar på: Elfsborg

Gör på fritiden: Aktiv i Pingstkyrkan i Borås, umgås med barnbarn, bor på landet i ett torp, odlar och drömmer om att skaffa får.

Stolt över: Sprang nyligen Göteborgsvarvet och är så tacksam att jag kan hålla i gång.

Om Mercy Ships

Emelie Rönnerfors är Recruitment Manager & Communications på Mercy Ships kontor i Göteborg. Hon berättar att Mercy Ships strävar efter att öka medvetenheten om det oerhört stora behovet av global kirurgi och vill medverka till att aktivt och välinformerat möta detta behov. De har funnits i 40 och har åstadkommit mycket, men fokuserar på framtiden och på att bekämpa fattigdoms-sjukdomar.

– Vårt mål är att minska köerna och det omedelbara patienttrycket genom att tillhandahålla livsavgörande kirurgisk vård ombord på våra sjukhusfartyg.

Fem miljarder människor saknar tillgång till säker kirurgi som de har råd med. Fler människor dör i brist på kirurgi än antalet människor som sammantaget dör i HIV, malaria och TBC. Av de årligen 313 miljoner operationer som sker i världen, genomförs bara 5 % i de fattigaste länderna där mer än 30 % av världens befolkning bor.

– Mercy Ships jobbar långsiktigt med att förbättra möjligheterna för lokal sjukvård genom att erbjuda utbildning och träning för medicinsk personal, säger Emelie Rönnerfors.

TANDVÅRDSPROGRAMMET IDAG

Tidigare hade Mercy Ships ett tandvårdsprogram som i princip innebar att göra så många tandläkaringrepp som möjligt under en insats vilket krävde många resurser och iordningsställande av lokaler som man sedan lämnade efter en insats. Detta arbete tog hand om en mycket liten procent av behovet i landet och adresserade inte rotorsaken till situationen eller gav den långsiktiga effekt som man vill åstadkomma. Därför gjordes ett omtag för cirka tre år sedan.

Läs mer ➤

VÅRT FOKUS FÖR NUVARANDE TANDVÅRDSPROGRAM ÄR

1. Ge direkta tandvårdsbehandlingar till våra kirurgiska patienter och deras närstående + nationell personal som vi jobbar med. Tandvården ges i anslutning till sjukhusfartygen, på kaj eller i land intill patienthotellet som kallas Hope Center. 2024 utförde Mercy Ships sammanlagt 13 312 tandvårdsingrepp.
2. Större fokus på utbildningsinsatser och man vill fortsätta utveckla träningscentret i Guinea så att studenter som vill bli tandläkare och tandsköterskor från hela subsahariska Afrika kan komma dit och få utbildning.

Satsning på Hälsopromotörer i Västerbotten

Hälsopromotörer är en ny yrkeskategori inom tandvården. På den nya Hälsodontologiska avdelningen i Västerbotten hoppas man att deras kompetens ska hjälpa, framför allt barn och barnfamiljer, till bättre munhälsa.

– Det är inte frågan om någon konkurrens med övrig tandvårdspersonal, utan det är ett komplement för att stötta de som behöver ändra sina levnadsvanor från grunden, säger Lena Plym Forshell, Avdelningschef Hälsodontologiska avdelningen.

Lena Plym Forshell

I april startade folktandvården i Region Västerbotten en ny hälsodontologisk avdelning på tre orter i Västerbotten. Målet med den länsövergripande verksamheten är att förebygga tandlossning och karies, och stärka munhälsan för invånare i alla åldrar. Enheten ska samla nödvändiga – och vissa för folktandvården – nya kompetenser för att ta sig an satsningen. De ska arbeta länsövergripande i samverkan med alla tandvårdsenheter, kommuner, socialtjänst, skolor, primärvård, folkhälsoenheten i regionen och andra aktörer som kan bli aktuella.

– Munhälsan i Sverige blir generellt bättre, men Västerbotten släpar efter och ingen vet riktigt varför. Det är komplexa samband och kan

ha socioekonomiska orsaker. Därför behöver vi satsa på något nytt, säger Lena Plym Forshell.

Avdelningen, som har tre anställda, ska snart bli omkring sju. Vissa kommer att kombinera det förebyggande arbetet med att vara på klinik.

– Vi kommer anställa fler tandhygienister och hälsopromotörer. Vi har fått inspiration efter arbetet som gjorts i Folktandvården Västra Götaland. De har intressanta forskningsresultat som tyder på att barnen i områden med hälsopromotörer har minskad sjukdomsbörda jämfört med kontrollkliniker, säger Lena Plym Forshell.

Frigör tid för odontologisk personal

Tanken är att de beteendebildade hälsopromotörerna ska vara ett stöd till de barn och barnfamiljer som på olika sätt har levnadsvanor som ökar risken för sjukdom i munnen. På så sätt kan det frigöra tid för odontologisk personal som tandhygienister och tandsköterskor.

– Hälsopromotörerna för ett kvalificerat rådgivande samtal utifrån teorier som grundar sig i social kognitiv teori med inspiration från motiverande samtal. Som beteendevetare kan de angripa hela livssituationen, individen sätts i ett större perspektiv då det ofta finns andra problem också, säger Lena Plym Forshell.

När man remitterar till en Hälsopromotör får barnen och deras föräldrar gå dit tre gånger och varje samtal är mellan 45 - 60 minuter.

Lena Plym Forshell och hennes kollegor har tagit del av VGR:s arbete. Hon ser det som väldigt positivt att man delar med sig så generöst inom offentlig sektor.

– Det man har sett på VGR är att hela kliniken kan lära av detta. Där har de jobbat med det i tre år och ingen ser det som konkurrens, utan en kedja med gemensamt mål att barnen och familjerna ska få hjälp.

Forskning visar goda resultat

Sara Björns

Sara Björns är Verksamhetsutvecklare, legitimerad tandhygienist och doktorand inom ramen för "Hälsopromotörer i tandvården" i Folktandvården Västra Götaland.

Hon har tagit fram en beräkningsmodell som visar hur organisation, budget och inte minst hälsoutfall påverkas av en kompletterande funktion som hälsopromotörer i tandvården.

Den hälsoekonomiska utvärderingen är inskickad för publicering. Studien visade att det kvalificerat rådgivande samtalet, som leds av hälsopromotörer, inledningsvis kostade mer i personalresurser än det vanliga behandlingsprogrammet.

Samtidigt frigjordes så pass mycket klinisk tid för tandsköterskor och tandhygienister att den kostnaden vägas upp. Efter tre år sågs en statistiskt signifikant minskning av karies (0,26 färre tänder med karies, fyllning eller extraktion) hos sexåringar på de kliniker som infört interventionen. Det

innebär ett minskat deft per var fjärde barn. Kostnaden för att förebygga ett sådant fall av karies uppgick till cirka 2 140 kronor, men sjönk till 500–800 kronor när man också tog hänsyn till värdet av den tid som personalen frigjort.

Stärkt föräldraskap

Nästa viktiga fråga är hur föräldrar till barn med ökad kariesrisk uppfattar och erfar den kvalificerat rådgivande samtalet, inklusive påverkan på deras kunskap, attityder och beteenden kring munhälsa. Preliminära resultat visar att det kvalificerat rådgivande samtalet med hälsopromotörer först möttes med viss tveksamhet, men att insatsen upplevdes som ett stödjande erbjudande snarare än ett krav. Genom att anpassa samtalen mer personligt skapades en allians mellan behandlare och förälder.

– Resultatet blev ett stärkt föräldraskap, mer aktiva hälsoval och inspiration till livsstilsförändringar för hela familjen säger Sara Björns.

Tanken med det kvalificerat rådgivande samtalet som i detta fall leds av hälsopromotörer är att man tittar på hälsan ur ett vidare perspektiv, hur

”

Det är roligt att höra att så många kliniker är nöjda med hälsopromotörer på sina kliniker.

— SARA BJÖRNS

hela familjen fungerar och hur man kan stärka friskfaktorer.

– Det är roligt att höra att så många kliniker är nöjda med hälsopromotörer på sina kliniker. Efterfrågan är stor där vi får återkommande önskemål från ytterligare kliniker som är intresserade vilket är en bekräftelse på att detta inte enbart är bra vetenskapligt perspektiv utan ett initiativ som verksamheten ser stort värde i, säger Sara Björns.

Resultaten kommer att publiceras på [Sara Björns LinkedIn-sida](#) när de är klara.

Tandläkare Utan Gränser
söker volontärer för arbete
i fält i Afrika och Asien.

Se våra aktuella projekt och
ansök via vår hemsida!

www.tandlakareutangranser.se
volontar@tandlakareutangranser.se

Stöd uppropet **Lagar för alla barns framtid** och **Tandvård mot Tobak** i kampen för att skydda våra barn

Tryck på knappen nedan och skriv på uppropet. Ta även del av bra material i form av filmer, affischer och mycket mer.

Stöd Tandvård mot Tobak genom att trycka på knappen nedan och bli medlem.

Tillsamman skapar vi nikotinfria barn och ungdomar!

Skriv på uppropet "Lagar för alla barns framtid"

Bli medlem redan idag i Tandvård mot Tobak

FOTO: ANN-SOFI ROSENKVIST

Uppföljning av artikeln om Kriminalvården

Vi gjorde en artikel om hur Kriminalvårdens upphandlingar går till i nr 3 2024. Det var många förändringar som var på gång och vi är nu nyfikna på hur det har gått.

Sandra Jussila,
Kriminalvårdens huvudkontor

Hej Sandra Jussila på Kriminalvårdens huvudkontor! Ni skulle se över kostnader och effektivisera ert arbete med upphandlingarna mot tandvården. Hur långt har ni kommit med det?

Gällande utvecklingsarbetet har vi tyvärr inget vidare i dagsläget att kunna delge då vi inte landat in vilken väg vi kommer välja att gå.

Ni skulle rekrytera en ny Förtroendetandläkare. Är det någon ny tillsatt?

Den nya Förtroendetandläkaren som heter Maja började i Kriminalvården den 6 december 2024 efter genomförd rekryteringsprocess. Rekryteringen skedde enligt vår ordinarie rutin, där vi tillämpar en kompetensbaserad metod. I rekryteringsförfarande väljs lämpliga kandidater ut som uppfyller kraven i annonsen och därefter kallas kandidater till intervju där vi kunde fördjupa oss ytterligare i deras erfarenheter och kompetenser. Baserat på det samlade intrycket från ansökningar och intervjuer.

Kriminalvården växer, påverkar det tandvården hos er något?

Att Kriminalvården växer påverkar naturligtvis att behovet av tandvård kommer öka i och med ökat klientantal. Det jag kan uppge är att vi har valt att från i år börja krävställa tandsköterska igen för de verksamheter inom myndigheten som önskar upphandla både tandläkare och tandsköterska.

Utdrag från artikeln om Kriminalvårdens upphandlingar i Tandsköterskan nr 3 2024.

Att ni har börjat krävställa tandsköterska igen är något som STF så klart tycker är jättebra. Hur kommer det sig att ni beslutade att göra detta?

Beslutet togs efter en dialog med både våra verksamheter och nuvarande tandläkarleverantörer. Genom den kartläggningen blev det tydligt att det finns ett behov av tandsköterskekompetens för att säkerställa en god och effektiv tandvård, vilket låg till grund för att vi införde möjligheten igen.

NYTT FRÅN STF

SVENSKA TANDSKÖTERSKEFÖRBUNDET

Epost info@svetf.se
Bankgiro: 205-4641
Bli medlem:
Gå in på www.svetf.se och fyll i ansökningsformuläret.

STYRELSEN

Tina Hilding, förbundsordförande
tina.hilding@svetf.se
Frida Nilsson, ledamot
frida.nilsson@svetf.se
Karin Udén, ledamot
karin.uden@svetf.se
Mary Grace Sabado, ledamot
mary.grace@svetf.se
Merja Fehler, ledamot
merja.fehler@svetf.se
Yvonne Brännström, ledamot
yvonne.brannstrom@svetf.se
Anna Hasan, suppleant
anna.hasan@svetf.se

VALBEREDNINGEN

Sara Östman, sara233@live.se

STF:S SEKTIONER

Käkkirurgiska sektionen,
Eva Smidt Lysell, eva.smidt-lysell@lypex.se
Sjukhustandsköterskesektionen,
Marie-Louise Lissborg, marielouiselissborg@hotmail.com
Ortodontisektionen,
Karin Lidvall, karin.lidvall@gmail.com
Parodontologiska/Endodontiska sektionen,
Joan Lindström, joan.lindstrom@ptj.se
Pedodontisektionen,
Eva Jansson, eva.c.jansson@sll.se
Protetik och Bettfysiologi,
Johanna Karlsson, johanna.b.karlsson@rjl.se

ETISKA NÄMNDEN

Mary Grace Sabado, tfn 070 044 72 27,
mary.grace@svetf.se

STF:s LOKALFÖRENINGAR

Västra Götaland, vilande
Jönköping, vilande
Östergötland, Eva Gehrke evagehrke@hotmail.com
Norrbotten, Agneta Fagervall, agneta.fagervall@gmail.com
Västernorrland, Sara Östman, sara233@live.se
Gotland, Marie Andersson, mariesanda@msn.com
Kronobergs län, Lena Jonsson, lenajon61@gmail.com
Skåne, Anna Hasan, anna.hasan@svetf.se

Ny ordförande i Ortodontisektionen

Ortodontisektionen som är en av Svenska tandsköterskeförbundets sex sektioner har nyligen haft årsmöte och nya roller i styrelsen har tillkommit. Karin Lidvall är ny som ordförande.

Berätta om er nya styrelse. Vilka är med och vilka roller har ni?

Karin Lidvall är ordförande, Zarah Ebbhagen är kassör, Linda Ström är sekreterare och Houda Bahri är ledamot

Ni är fyra väldigt sammansvetsade styrelsemedlemmar, hur ser ert arbete ut? Vad är det som gör att er styrelse arbetar så bra ihop?

Vi har alla fyra olika styrkor som vi har varit lyhörda att ta vara på i styrelsearbetet. Även om vi har våra ansvarsområden och kompetens inom det området så samarbetar vi över gränserna för våra ansvarsområden. Detta gör att vi har en väldigt fin teamkänsla och hjälper varandra att utvecklas som styrelsemedlemmar.

Vi har dessutom väldigt roligt tillsammans när vi arbetar i styrelsen, allt görs med glädje och vi har en mycket god kommunikation som gör att vi delar med oss av våra erfarenheter och kunskaper och på så sätt kan förnya och förbättra kontinuerligt.

Att vi alla är utspridda runt i landet är också en styrka, vi är från Skåne, Stockholm, Umeå och arbetar på uppdragen utifrån var vi bor.

Vad har ni på gång under året?

Vi har precis avslutat arbetet efter årets konferens och nu börjar vi redan planera inför konferensen 2026 som kommer att äga rum i Helsingborg. Vi är varje år delaktiga i examinationer av ortodontiassistenter på de sex olika utbildningarna i landet, även i år kommer vi att deltaga på dessa. Detta är mycket givande och en viktig uppgift för oss i styrelsen och det uppskattas av de olika utbildningarna.

Vår huvudsakliga uppgift är att arbeta med utbildning och kompetensutveckling. Vi kommer precis som alltid att arbeta på att hitta bra föreläsare inför nästa konferens med ämnen

Hela styrelsen samlad.

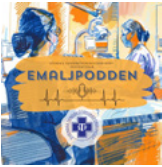
som kan bidra till att de som deltar på konferensen får med sig mycket lärodomar och inspiration till sin klinik. Vi har även nära samarbete med olika företag som ställer ut på vår årliga konferens. Vi fortsätter även i år med att hålla kontakt med dessa och skapa nya kontakter. Utställarna är en viktig del på vår konferens, de bjuder på kunskap om nytt material och produkter. Vi ser fram emot att som "ny" styrelse kunna utveckla och förnya i sektionen.

Något annat ni vill berätta om gällande er sektion?

Vi har nyligen startat en facebook sida som heter ortodontisektionen, här uppdaterar vi och informerar om vårt arbete i styrelsen och delar information, vi har även [en hemsida](#) som vi arbetar kontinuerligt med.

Vi är en sektion med i dagsläget 116 medlemmar men varje år på vår konferens deltar ca 330 personer, alla arbetar inom ortodontin. Vår sektion är en sektion som på våra konferenser inte enbart har ortodontitandsköterskor utan vi har mestadels ortodontiassistenter. Ortodontiassistenterna har vidareutbildat sig efter att de har läst till tandsköterskor eller till tandhygienister som sedan arbetat på en ortodontiklinik.

För att läsa till ortodontiassistent krävs det att du har tandsköterskeutbildning eller tandhygienistutbildning och arbetar på en ortodontiklinik. Det är arbetsgivaren som betalar och godkänner att man får söka till utbildning att bli ortodontiassistent.

NY PODD: EMALJPODDEN

Lokalföreningen Skåne har nu startat upp en podd tillsammans med förbundet – För tandsköterskor och tandvårdsintresserade. Håll till godo!

[Lyssna på podden ↗](#)

Granskning av utländsk utbildning

STF i dialog med Socialstyrelsen

STF har fått flera frågor från tandsköterskor om hur de ska hantera tandläkare med utländsk bakgrund, som blivit hänvisade av Socialstyrelsen att de kan arbeta som tandsköterskor under tiden de utreds.

Detta innebär att tandsköterskorna får som extra uppgift att hantera, vägleda, utbilda dem i svenska språket och svenska tandvårdsrutiner. Det är inget tandsköterskorna får betalt för eller har utbildning att göra. Handläggningstiden för utredning uttrycks vara lång, ibland två – fyra år.

Det har dessutom kommit in frågor från flera Tandläkare med utländsk utbildning utanför EU/EES. De undrar hur de kan arbeta som tandsköterskor tills de är godkända utan att gå utbildning eller hur de kan snabbtutbilda sig?

STF har därför kontaktat Socialstyrelsen och Eszter Lukacs jobbar som enhetsjurist på den enheten där handläggning av ansökningar om legitimation för utbildade utanför EU/EES sker. Efter dialog med Tina Hilding har de återkopplat med följande information;

"Vi förstärker att det är svårt för er att vi hänvisar specifikt till yrket som tandsköterska på vår websida, vi kommer därför ta bort det så att vi bara informerar om att man kan jobba inom ett yrke som inte kräver legitimation".

Tvekar att ändringen ger effekt

STF:s ordförande Tina Hilding menar att förbundet är tveksamma till om ändringen ger någon effekt för någon, speciellt inte för de Tandläkare som väntar länge på svensk legitimation.

"Vi vill hellre hoppas på att

RABATT FÖR MEDLEMMAR

STF:s medlemmar har numera rabatt på arbetskläder, skor och redskap hos Vårdväskan.

[Läs mer här ↗](#)

hanteringen av de som sitter i kläm och som behövs så väl inom tandvården kan ses över och få en snabbare handläggningstid. Svenska Tandsköterskeförbundet har kontaktat Daniella Sameland hos Tandläkarförbundet i ärendet och fått rådet att i fortsättningen hänvisa till [TAK – digital utbildningsplattform för utländska tandläkare – Sveriges Tandläkarförbund](#) vilket är ett bra forum att träna i och är på svenska. Om de sökande inte håller måttet och bör

arbeta med annat yrke ska de helst tidigt få besked om det".

"Vi på Svenska Tandsköterskeförbundet hoppas att Tandläkare med utländsk utbildning blir en välbehövlig resurs så snabbt det går med rätt stöd.

Vi har som enda mål att vår yrkestitel blir yrkesskyddad snarast och att våra arbetsuppgifter som vi utbildats i enligt en Nationell utbildningsplan ses som viktigare än som "övrig tandvårdspersonal som inte är legitimerad".

Föreningslivet

Tandsköterskor i Skåne träffades

LOKALFÖRENINGEN I SKÅNE anordnade en kväll för tandsköterskor den 4 juni. Ett glatt gäng samlades på Salong Headon och blev stylade av proffs och fick se årets sommar mode presenterat av Lindex.

ANNA HASSAN SOM har startat upp föreningen var väldigt nöjd med kvällen.

– Vilken pangkväll vi fick! Det var så roligt och tack till alla som kom! Jag hade kunnat babbla med er i evigheter, det var så intressant och roligt att få träffa er och höra om ert arbete som tandsköterska.

Håll utkik efter fler event på hemsidan:

www.svetf.se/lokalforeningarna

SSOF Konferens

Regionala och lokala perspektiv

SSOF, Svensk Samhällsodontologisk förening, är en förening för dig som är verksam inom eller har ett intresse för frågor som handlar om oral hälsa i ett folkhälsoperspektiv. Varje år anordnar de en konferens och den 21-22 maj ägde årets konferens rum i Stockholm.

Vad innebär alla nationella initiativ och aktiviteter för tandvården regionalt och lokalt? Vad innebär de för dig? Vad innebär de för patienterna? Vad innebär de för tandvårdens mål att skapa en god munhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen i hela landet? Och, inte minst, hur ska tandvården prioritera? Detta var frågor som konferensen kretsade kring.

Tandsköterskan Frida Nilsson från STF på SSOF-konferens

Frida Nilsson representerade STF under de två dagarna och delar här med sig av sitt personliga intryck av konferensen:

En regnig onsdag den 21/5 var det dags för den 15:de konferensen som SSOF håller i årligen. Och vilket program! Jag hade höga förväntningar på föreläsningarna och hoppas innerligt på att lite frågetecken gällande den nya tandvårdsreformen skulle besvaras.

Tji fick jag... Det första man sa efter att de hälsat oss välkomna var att den nya reformen skulle vara den största utmaningen det närmsta året.

Lars Sandman från Linköpings Universitet pratade om hur man skulle prioritera när det inte finns resurser, och det är ju den verkligheten som råder i vissa län. Det finns inte tillräckligt med tandläkare för att täcka behovet på landsbygden och hur ska vi göra för att få dem dit?

Samtidigt drömmer vi om mindre jobb och mer fritid, vi vill ha mer kompetensutveckling och samma lön men mindre arbetstid. Hur ska detta gå ihop när folk som bor i Norrland inte kan få tandvård? Medan det i Stockholm finns fyra tandläkare på samma gata?

Lars Sandman fortsatte att prata om att AI är viktigt för att vi ska kunna ge mer vård i ett Sverige där vi behåller fler tänder upp i åldern.

När sedan Ida Nyström och Åsa Olsson från Socialstyrelsen klev upp så fortsatte det med samma röda tråd. De pratade om att man måste prioritera, den med störst behov ska in på behandling först. Trots allt, menade de, har vi en positiv riktning när de gäller munhälsa. Vi har kvar fler tänder upp i åldern men tillgången till tandvård skiljer sig markant.

De pratade också om utmaningar som finns med urbaniseringen kontra den åldrande befolkningen. Det kommer att bli allt viktigare att integrera tandvård och munhälsa i allmäntandvården.

När vi väl kom fram till programmets höjdpunkt, Tio-tandvården så satt nog alla förväntansfulla och hoppades få höra att vad som var klart och hur vi skulle ta oss an detta, men tyvärr blev nog många av oss besvikna. Inget är klart ännu, men man har lämnat in följande som förslag: Tandvården för de som är 67+ kommer att bli mer fördelaktig.

I vilken utsträckning är bäst att hålla osagt just nu då inget är klart ännu. Vi fick i alla fall information om att Försäkringskassan kommer sköta all

Frida Nilsson

information till de som berörs av just denna nya tandvårdsreform. Vi fick även veta att det kommer att bli skärpta kontroller från Försäkringskassan gällande den nya reformen och att vårdbehovet alltid ska styra vem som ska ha tid först, inte om man är 67+ eller vanlig betalande.

Som en lättnad för många så kommer det högkostnadssystem vi har idag att ligga kvar, bara med detta tillägg av denna nya reform gällande den som är 67+.

Så för att sammanfatta dessa två dagar, så fick man veta mycket matnyttig och viktig information men tyvärr fick man inte mer kött på benen gällande den nya reformen. Men förhoppningsvis är allt snart klart och man kan få möjlighet att läsa in sig på hur man ska kunna jobba med detta.

VILL DU TA DEL AV FÖRELÄSNINGARNA?

Allt konferensmaterial från i år och tidigare år finns samlat här så som PDF:er, Powerpoint presentationer med mera.

Till arkivet ↗

TILL SIST MED JEZZICA EKSTEDT

TANDSKÖTERSKA

Lite tips till dig som ny tandläkare

På min arbetsplats har vi ofta tandvårdspersonal som askulterar. De går med en arbetsdag, ser hur vi jobbar och får lite tips och råd om hur de kan utveckla sitt sätt att arbeta. Det märks så tydligt när någon verkligen är intresserad, de frågar och tittar och är med under behandlingen. En del kanske inte är lika framåt, men iakttar noga.

Några har charmat mig rejält och då har de fått assistera, de ser ju så mycket bättre då, än att hänga över axeln på någon av oss. Den sista tiden har jag träffat nya sköterskor och även de med några års erfarenhet från ett annat land. Det jag slås av och häpnas av är bemötandet dessa fina sköterskor fått av nya tandläkare, då menar jag helt nyutexaminerade tandläkare. Men även tandläkare under utbildning.

En sköterska kände sig så maktlös och tillintetgjord, tandläkaren sa tråkiga kommentarer inför patienten, hon blev ännu mer osäker på sitt arbete och vad hon

skulle göra. Fick bara höra när något var dåligt.

Hennes övriga kollegor såg hur dåligt hon mädde, inte alls lika glad och pratsam som vanligt. Till slut fick hon byta tandläkare till någon som uppskattade henne och direkt blev arbetsdagen något glädjefyllt och roligt igen.

Så här kommer lite tips till dig som ny tandläkare: Först och främst ett hejdundrande stort grattis till dig, som klarat av alla dessa år av studier och praktik!

Hemligheten i att få en dräglig arbetsdag i ett stressigt yrke som tandläkare ligger i ett välfungerande TEAM. Således är din allra viktigaste person från och med nu tandsköterskan. Behandla henne väl, jag skriver hon för en tandsköterska är väldigt ofta en hon. Detta är den viktigaste person i ditt dagliga arbetsliv.

Ju mer trygg och säker hon är och blir i sin roll, desto mer kan hon leverera det där lilla extra. En extra spegel som håller ut tungan eller blåser lite på spegeln så du ser i kniviga situationer. Det kommer komma, jag lovar.

Men du måste jobba lite på det. Genom att behandla henne värdigt. Visa henne hur du vill ha det på ett bra sätt. Är hon lika ny som du? Ja, då får ni kämpa på tillsammans, det är ni två mot alla utmaningar så att säga. Har du fått en mer erfaren sköterska som dessutom är van vid arbetsplatsen? GRATTIS!!

Om du är trevlig, så kommer du få den bästa uppbackningen.

En som vet vart allt finns, även de där instrumenten som används någon gång per år, eller till och med packas om för att de gått ur datumet på autoklavpåsen. Hon har dessutom sett hur andra jobbar. Hennes input är mycket värdefulla. Se henne som en mentor i arbetslivet, inte som någon med lägre utbildning än dig. Ja, hon har inte läst lika länge som dig, men ni är viktiga båda två. För att du ska kunna utföra behandlingar på patienter så behöver du en sköterska.

Behandla henne medmänskligt och vänligt. Inte svårare än så.

Ett vitare leende kan lysa upp din värld

Opalescence tandblekning har som mål att hjälpa dina patienter att få ljusare, vitare leenden så att de kan se som bäst ut och må som bäst, och förvandla bra dagar till ännu bättre dagar.

Opalescence™
tooth whitening systems

Ta reda på mer om våra lösningar för tandblekning på ultradent.eu/brighterworld och ge dina patienter fler anledningar att le.

eu.ultradent.blog

ULTRADENT.EU

© 2025 Ultradent Products, Inc. Ensamtäckt, alla rättigheter förbehålls.

